

RODICA OJOG-
BRAȘOVEANU

VULTURUL DINCOLO
DE
CORNUL LUNII

Ediția a V-a

NEMIRA

Copertă: Oana BĂNDĂRĂU
Prelucrare copertă: Antonela IVAN
Prepress: Alexandru CSUKOR
Tehnoredactare: Antonela IVAN
Corectură: Ecaterina DERZSI

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Ojog-Brașoveanu, Rodica

Vulturul dincolo de cornul lunii / Rodica Ojog-Brașoveanu. - Ed. a 5-a. - București:

Editura Nemira, 2024

ISBN 978-606-43-1826-8

821.135.1

Rodica Ojog-Brașoveanu

VULTURUL DINCOLO DE CORNUL LUNII

Copyright © Nemira, 2004, 2008, 2014, 2015, 2024, pentru prezenta ediție
în limba română

RODICA OJOG-BRAȘOVEANU este o colecție a Editurii **NEMIRA**.

Tiparul executat de Monitorul Oficial R.A.

Orice reproducere, totală sau parțială,
a acestei lucrări și închirierea acestei cărți
fără acordul scris al editorului sunt strict interzise
și se pedepsesc conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-43-1826-8

— Nu te scumpi la unsoare, grăi jupâneasa Caterina Cerchez, răsucindu-se între perinile crivatului. Doar știi cât îi place boierului pielea catifelie!

Ralița, roaba dumneai, turnă cu nădejde din butâlcuța cu dres alcătuit din untdelemn de la Chios, apă de roze și chitru. Măinile îndemânatece dezmiardau spinarea pufoasă, albă fără de cusur, în vremea aceasta jupâneasa sugea la cofeturi și fisticuri rostuite la Stavros, grecoteiul cu cea mai vestită dugheană de acadele din Piața Sfântului Gheorghe.

Și dacă e să rostim adevărul, jupâneasa sugea, ronțăia și mesteca în toată vremea. Dumnealui, vornicul Dumitru Cerchez, porunca în așternut soață îmbelșugat împlinită, urât fiindu-i trup de muiere cu brațe de paing și oase ițite cu dinadinsul.

Când se însoțiseră – iacă de Sân' Ilie se împlinesc șaptesprezece ani – jupâneasa Caterina se afla o codană bălaie, subțirică în boi și cu mijloc să-l petreci într-un cercel. Dinaintea socrilor, boier Dumitru își dosise nemulțămirea arătându-se bucuroși și pripelnic de nuntă. Jupânița aducea în panerașul de mireasă două mii de galbeni, moșiile Goleșteni și Răchita – una peste alta șase mii de fâlcii –, bașca pădurea de la Livedeasa. Intrau în socoata boierului, și nu la coada răbojului, neamurile alese ale jupâniței. Mumă-sa, logofeteasa Aspasia Boldur, se afla neam cu Marica Doamna, carele o ținea lângă inimă nu doar ca vară de a doua, ci și ca prietenă. De altfel, jupâneasa Aspasia era singura dintre boieroaicele ce forfoteau la Curte pe care Doamna o prețuia, căci o vedea chibzuită, neclevetitoare, strașnică gospodină, dar, mai cu seamă, muiere ce-și cunoștea rostul în

lume, zămislind paisprezece prunci. Brâncoveanca cerceta cu dispreț și mânie spre jupânele sterpe ori carele își zăticneau ploditul cu iscuseli ticăloase: iaca, de pildă vorniceasa Ileana Dumșa, spătăreasa Eufrosina Șuțu sau Sultana Văcărescu. Toate muieri tinere, chipeșe, cu pânțece supt și brațe slobode, în a căror bătătură nu se auzea pas de maică și nici găngurit de prunc...

Nănași la nunta boierului Cerchez fuseseră Brâncovenii, și tot ei o boțezaseră pe Smaragda, cel dintâi prunc. Trecuseră de atunci șaisprezece ani. Jupâneasa Caterina se împlinise după pofta și porunca boierului. Duduiau dușumelele când pășea – părăsea arar crivatul și sofaua, ostenind lesne și asudând –, iar Săftica, cea mai vestită cusătoreasă de pe Ulița Mare, o fălea că nu se află în tot târgul Bucureștilor jupâneasă cu mijloc mai gros ori care să cheltuiască mai mulți coți de țesătură pentru veșminte.

Cucoana Caterina se întinse după miraza venețiană ce se afla la îndemână pe sofaua bătută în cioburi de sîdef și malachit. Își cercetă cu luare-aminte și mulțămire chipul molatec. În cununa grea de păr auriu, ca grâul copt, nu strălucea fir de argint, iar azi, la treizeci și trei de ani, nici părere de creț nu asupra obrazul rotund. Ochii năpădiți de grăsime, ceva mai mici acum, nu-și lepădaseră privirea învăluitoare, oleacă cețoasă ca diminețile de cireșar, gura păstrase rumeneala rozelor. Har Domnului! Căci boier Dumitru nu îngăduia sulemeneala și osânda fără cruțare muieri ca Ileana Dumșa, ori zănateca cealaltă, Corbuleasa, care se ghiloseau mai abilită ca podăresele. În iatacul Caterinei nu se aflau sipetele cu roșu de Spania, cărbune pentru sprâncene sărace sau benghiuri, pulbereze de orez, suliman roz-alb pentru obraji sălcii, pudră de ambră și tuberoze, pomezii de Florintia ori lapte virginal de ceruză și sublimat. Atâta îngăduia vornicul, unsoarea aromată, dumnealui fiind bărbat harnic și cu anume nazuri la așternut.

Jupâneasa Caterina lepădă oglinda și întrebă cu glas leneș:

— Oare ce bucate a grijit Johann pentru prânz?

În afară de Vodă, al cărui bucătar francez, Gireau, primea simbric cât trei lefegii domnești, doar Cerchezii, vorniceasa Ileana Dumșa și boier Ioniță Fărcășan țineau venetici pricepuți la cuhniile lor. În târg se zvonea că nu se află în toată Valahia gămani mai strașnici decât Fărcășan și

dumneaei, jupâneasa Caterina. Ioniță, bucăliu, pântecos și bezmetic se jurise, oricui voia să-l asculte, că o întrece pe cerchezoaică și, de n-ar fi fost boier Dumitru, bărbat aprig și ciufut, ar fi stârnit-o la un rămășag...

Ralița, roaba, rămase câteva clipe cu mâinile în aer, chibzuind cu gura pungă și sprâncene încrețite:

— Paisprezece soiuri doar, căci, după cum știe și domnia ta, astăzi nu se află oaspeți de prânz: cegă grecească cu stafide și cuișoare, potârnichi roșii cu coconare, șuncă leșească în zeamă de arpagic, berbece haiducesc. Peste, n-am mai auzit, căci mă striga Profira, chelăreasa. N-or lipsi cu siguranță nici zeama de găină înecată cu rachiu, nici bucatele dulci dibăcite de Johann după pofta și gustul domniei tale.

Caterina oftă de plăcere. În cei dintâi ani trăiți cu Dumitru, amarnic se trudea să înghită atâta merindeață. Cu vremea, mai cu seamă după nașterea Smaragdei, se deprinsese cu belșugul de bucate, iar acum nu se gândea în toată ziua decât la bucuriile pântecelui.

Ușa se deschise cu zgomot, și în iatac pătrunse un bărbat răsărit, aflat cam pe la jumătatea sutei. Avea trup vârtos, ca boscarii de prin iarmarocuri, pe care-l ghiceai lesne sub halatul de brocart cenușiu, încins cu brâu de cașmir roș. Chipul colțuros, cu buza de jos mai groasă răsfrântă, gata să cadă peste bărbie, dovedea hotărâre, îndărăpnicie, pofte multe, nestăpânite.

— Ieși! se răsti către roabă.

Nu era necăjit, ori neguros, dar ăsta îi era graiul. Parcă tot pus pe sfadă, stârnit de te miri ce adâncă și fără de leac nemulțumire. Roaba, neagră, subțire și cu privirea plecată, se strecură umbră, cu pași de pisică, pe lângă zid și închise ușa fără zgomot.

Jupâneasa Caterina trase repede o polcuță și se săltă în capul oaselor:

— Vrei să poruncesc pentru o masă? Gândeam că mai e până la amiezi.

Bărbatul o privi cu ochi hulpav. Prin straiul străveziu se întrezăreau sânnii, doldora de ispite. Albi ca neaua, grei să nu-i poți cuprinde într-o mână. Se istoviseră șaptesprezece ani de la însoțire, și nu încetase să poftească trupul Caterinei. Era o muiere hărăzită dragostei, și boierul o cerceta și azi, la tâmpla cărunță, în fiecă noapte. Cerca desfătări păgânești, de care parcă se rușina, frământând carnea moale, supusă, cu luciri de atlas. Altfel, minte de

vrăbiuță, dar nu cu bibliotichiile se iscă pruncii. Ce folos că Voichița paharnicului Ciucaș are știință cât doisprezece dascăli greci? Îi de douăzeci și cinci de ani și n-a izbutit să ademenească o singură păreche de nădragi. Doar stolnicul, Cantacuzinul cel bătrân, îi bate când și când în porți. Petrec ceasuri întregi cu feregelele dinainte, împletind năzbâtii cărturărești.

Caterina, prinzându-i privirea, dădu să se despoaie. Surâdea dulce, blândă, ademenitoare. Boier Dumitru o opri:

— Altele mă apasă. Unde-i Smaragda?

— Petrece la Curte, cu domnițele. Au poftit-o de ieri și până în seară nu se întoarce.

— Mda, făcu boier Dumitru începând a măsura iatacul năbușit în perini și scorțuri. Am primit carte de la cneazul Alexandru.

Jupâneasa Caterina, culegând un fistic din tipsioara de argint, întreabă moale:

— Cine-i acest Alexandru?

Chipul lui Cerchez se boți a mânie.

— Minte ai tu, muiere, ori călți? Cneazul Belgradului, cel mai de seamă crai al sârbilor! Când a fost Paștele trecut, în București, vorbea un târg despre hramul ales și neasemuita-i bogăție. L-a orbit până și pe Brâncoveanu cu odoarele și diamanticelele lui. Poftește însoțire cu Smaragda noastră.

— Da...? făcu fără tulburare Jupâneasa. Parcă am auzit... Care-i pricina de poftește a întocmi bordei cu Smaragda?

— Puțin îmi pasă de pricină! Îmi pasă doar că la asemenea înaltă însoțire n-am cutezat a nădăjdui nici în preabucuroase vise. Grăiește cu fata și grijiiți a-l întâmpina cu ighemonicon cheltuielnic, convenit la prea ales obraz... Chibzui câteva clipe și adăugi cu îndârjire: Nepricopsitul acela de Gheorghe al Filipescului să nu mai dea târcoale caselor noastre.

— Te pui în bețe cu tată-său, spătarul.

— Cu purtare bine chibzuită și cu luare aminte se poate ocoli asemenea pocinog. O vreme o vom îndepărta pe Smaragda la Răchita și atunci va fi mai lesne. Sârbul poposește în Valahia spre jumătatea lui Cuptor.

Smaragda Cerchez lepădă scula, o verigă de argint alcătuită pe măsura unui pumn, lângă băncuța de marmură și își îndreptă poalele straiului de muselină. Alexandra Dudescu, o fătucă drăcoasă, cu ochii vii și urechi de spiriduș, iutăcă și zbcuiumată ca o lăcustă, o cercetă cu mirare:

— Da' ce-i, Smaragda? Iar ți s-a lehamățit de joacă?

O cercetă nemulțămită, gata de sfadă. „De-a inelele” – joc născocit de italieni și deprins de coconi și domnițe de la florentinul Del Chiaro – porunca anumite rânduiele și un anume număr de tovarăși. Se aflau acolo, lângă foișorul din grădina Curții domnești, dimpreună cu domnița Ancuța, trei dintre odraslele celor mai alese neamuri ale Valahiei: Alexandra Dudescu, Elenuța Ghica – mereu cu buze pungite și chip cum-pănit, zorită parcă să-și alunge tinerețele să ajungă cât mai degrabă jupâneasă, împovărată de prunci și gospodărie – și Smaragda Cerchez.

— De la o vreme ne strici petrecerea. Parcă o faci cu dinadinsul. Inelele se jucau pe perechi. Se azvârleau de-a dreptul, apoi de-a curmezișul și trebuiau prinse cu pumnul închis, verigile alunecând până la cot. Se aruncau apoi din cot, ceea ce se dovedea mai anevoios: și la slobozit, și la aninat.

— Să nu mă mai chemați, rosti blând Smaragda. Alegeți-vă altă tovarășă...

— Da' unde te duci?

— Iaca, mă preumblu oleacă. Sunt ostenită și simt leșuială la inimă.

Domnița Ancuța alergă după ea, azvârlind prietenelor peste umăr:

— Mă întorc îndată!

În urma lor, Alexandra Dudescu își cârmi nasul plouat cu pistruiși.

— Elenuță, tare mi-e teamă că osteneala aceasta poartă musteți și berneveci.

Elenuța își miji ochii. Nu că ar fi avut privire beteagă, ci pentru că așa obișnuiau să-și subțieze căutătura Marica Doamna, băneasa Brăiloiu, vorniceasa Preda. Iar Elenuța citea într-acestea nu semn de bătrânețe, ci ifos de ighemonicon, născocală a jupâneselor de neam ales. Târgovețele de rând, muierile de plugari sau mișei de toată mâna nu cunoșteau asemena căutătură.

— Nu cred...

— Ce nu crezi? întrebă Duceasca cea mititică. Zi, ce nu crezi? Doamne, Elenuță, așteaptă creștinul un an până slobozi o vorbuliță!

Chiar când zâmbea, i se vedeau dinții din față strălucind sub buza prea săltată.

— Ce bălmăjeai tu acolo despre musteți și berneveci? Smaragda îi făptură blândă și supusă, nu iese din porunca tatălui... Pe deasupra îi și nă-tângă, n-o taie capul la blăstămății.

Alexandra o cercetă scurt. În ochi îi scliffea zeflemeaua.

„Ba tu ești nătângă, fătucă! îi zise în gând. Nătângă, fudulă și moșneagă înainte încă de a-ți sălta coatele în creștetul capului. Mai moșneagă chiar decât bunică-ta, decât... decât Turnul Colței.“

Domnița Ancuța se anină de brațul Smaragdei. Era frumușică, nu chiar ca Bălașa, dar, har Domnului, nu semăna ca Stanca, soru-sa cea mai mare, cu Doamna Marica.

— Tot acolo îl întâmpini?

— Da, lângă pod.

Ancuța își roti ochii. Toate miresmele lui Cireșar alcătuiseră buchet de rai în grădinile domnești. Mai cu seamă chitrii și trandafirii îmbălsămau văzduhul cu aromă dulce, miere ce rămânea, își zicea Smaragda, aninată de buze, de obraji, de întreaga făptură.

— Te însoțesc doar oleacă...

— Da, Ancuța...

Domnița o cercetă cu coada ochiului. Avea un chip Smaragda de-ți stârnea, fără să cunoști pricina, lacrimă. Se afla tot bălaie, dar altfel decât jupâneasa Caterina, căci pletele păreau argintuite de luna vlăguită a nopților de Gerar. Privirea neguroasă, mereu înrouată, era aidoma cu a Fecioarei de la Olari, aninată în iatacul Doamnei Marica: blândă, sfioasă, dar sub pleoapele sedefii mai ghiceai taine ce erau hărăzite a rămâne nedeslușite multora. O șuviță de păr scăpă din cununa Smaragdei, și domnița i-o rânduie cu degete gingașe, după ureche.

— Să fii cu băgare de seamă, Smaragda. Alexandra îi viespe tare pri-mejdioasă. Au început a-i bate la ochi ostenele tale și, după cum ai ști-ință, netoată nu-i.

Smaragda ridică din umerii înveșmântați în mătase azurie.

— Ce are a-mi face?

— Dacă află că-l întâmpini pe Gheorghită...

— Să afle!

Ancuța o prinse speriată de mână:

— Te-ai zăltat? O asemenea faptă nu-i îngăduită nici măcar printre târgoveți. Chipul mirelui ni-l aflăm abia la nuntă, iar tu...

— Eu l-am aflat demult și-i ies în cale nu în biserică, ci printre flori, și fântâni, și găze de aur, și fără a aștepta binecuvântarea Vlădicăi. O avem pe cea a lui Dumnezeu, căci dragostea de la el e dar.

Ancuța o asculta cu gura căscată, gândea că ori n-o slujesc urechile, ori cineva a țesut vrajă de sminteală Smaragdei.

— Ți-i a mănăstire? Dacă aude de asemenea isprăvi vornicul Dumitru, te ia de cozi și te surghiunește la Schitul Vechi, până când ți-oi culege mă-săluțele în băsmăluță, ca băneasa Brăiloiu, cea uitată de ani. Și nu va fi făptură în tot Bucureștii care să nu socoată că doar astfel, ba și cu gârba-ciul, trebuie răsplătită asemenea faptă netrebnică.

Smaragda întoarse capul și surăse:

— Și tu, Ancuța?

— Eu... Eu ți-s prietenă și-ți pricep aleanul, dar să știi că prea din cale-afară calci rânduielele. Și trebuie să mai adăugesc că nu-mi place defel cât ești de nepăsătoare la vrăjmași și primejdie. Anume ți-am luat urma, căci altfel ar fi făcut-o scorpișoara aceea de Duceasca. Mie nu îndrăznește a-mi ține umbra.

— Iacă faptă pentru care îți aduc mulțămیتă. Știi că grăiești cu drep-tate, dar inima... Se opri apăsându-și mâna pe ilicul de brocart... Inima mă împinge din urmă, opintește spre Gheorghită cu vlagă de patru boi. Într-altfel, nu avem mult a mai păstra taina. De Sân' Petru, Gheorghită dimpreună cu tată-său vin a mă peți după rânduială. Zăbava-i din pricină că boier Vasile îi dus cu daraveli de moșie în țara Moldovei. Nunta, iarăși, o vom zori spre a nu intra în hotarul postului Sfintei Mării...

Se opriră; nici zece pași nu le despărțeau de capătul drumeagului ce cotea spre pod. Domnița își rezemă mâna de un prunc iscat în marmură.

Îndrepta din arc săgeată, cercând cu dinadinsul să borțască cerul. Signor Del Chiaro, slujbașul de credință al Brâncoveanului, îi dăduse nume ce răsuna mucalit în urechile coconilor: Cupidon. Lui însuși își zicea *il segretario*, iar foisorului, unde prânzea ori își petrecea ceasurile de odihnă Domnul, *una bella loggia...*

Domnița părea căzută pe gânduri, își mușca buza sângerie căutând imbold să grăiască. O treziră nerăbdarea Smaragdei și țipătul lui Soliman, păunul cel mai vârstnic între paserile crăiești. Își plimba cu țâfnă și fudulie mantia împărătească în care soarele aprindea rubelite, alecsandrine, chihlimbare și mărgăritare, de parcă soarele ar fi avut știință de patima Brâncovenilor pentru nestematele verzi...

— Te las, Ancuță, rosti Smaragda, alungând o albină ce da târcoale giuvaerului care îi încopcia ilicul: o zambilă meșterită la Viana și căreia gâza opintea să-i fure plenul de aur. Aud ornicul din turn vestind prânzul cel mic. Îi ceasul hotărât...

— Mai stai oleacă, îi reteză cuvântul domnița. Urmă în șoaptă, de parcă ar fi simțit ureche haină stând la pândă: Să fii cu multă băgare de seamă...

— Mi-ai mai zis-o...

— Ți-am zis, dar nu tot. Am prins frântură de sfat între mamuca și băneasa Brăiloiu. Pomeneau de nuntă grabnică ce se va săvârși între craiul sârb și...

— Știi bine că eu nu-mi bat capul cu împărățiile. N-are decât a nunti... Ancuța oftă:

— Doamne! N-ai răbdare nici cât Bălașa, când așteaptă a-i aduce Stavros cofeturile. Mireasă, din câte am priceput, este o fecioară de neam, pe nume Smaragda. Și iar am mai deslușit că însoțirea îi dorită și hotărâtă, având însemnate dedesubturi politicești.

Dintâi, Smaragda simți rece prin inimă, apoi cercă a-și alunga spaima.

— Ești încredințată că se gândeau la mine? Au pomenit numele tătucăi?

— Nu, ce-i drept. Nici vreme îndeajuns n-am avut a trage cu urechea, căci s-a ivit dropia ceea de Văcăreasca și silită am fost a mă dezlipi de ușă.

— Atunci n-am grijă. Sunt Smaragde de neam doar în București cât Marii și Elene și Eufrosine. N-am a mă teme, căci nu văd de ce os domnesc și-ar aținti căutătura asupra-mi.

Dar în cuget i se furișase, cu pași de hoț, teama. Își aminti o dimineață din vara ce se mistuise: miere, cer înalt și miresme ametoare. Juca tric-trac¹ în grădinile palatului dimpreună cu domnițele și cu celelalte prietene. Dintr-odată, se ivise Vodă dimpreună cu un bărbat răsărit, tăciunos, cu căutătură aprinsă. După strai, după chip, se citea de îndată că-i din meleag străin. Fetele au stricat joaca și-au făcut închinăciune adâncă măriei sale. Pe Smaragda, își aminti, o necăjeau șuvițele scăpate din leasă de zbuțumul jocului. Își simțea obrajii înfierbântați și abia îndura mănăcărirea coșitei răvășite. Ighemoniconul porunca însă neclintire de piatră dinaintea Domnului. Brâncoveanu, care niciodată nu le lua în seamă, avea pesemne dimineață însoțită în cuget, căci se oprise zâmbind. Glăsuise fără mustrare către domnițe:

— Băgați de seamă, să nu-mi asupriți trandafirii cei aduși din Frância cu drăcăriile voastre! Știu că ne găsim pocinog cu Nikos.

Levantinul era mai marele grădinarilor domnești, iar rozele minunate, galbene ca ceara și gogonețe cât capul de prunc, se numeau Gloire de France... Nikos le iubea și grijea ca pe ibovnice scumpe, nu îngăduia altuia nici măcar a le stropi.

O clipă doar ridicase Smaragda ochii din țărână. Întâlnise căutătura ațintită a străinului și tresărise ca atinsă de fier roșu. Nu simțise niciodată atâta jăratec într-o pereche de ochi. Câteva zile o apăsase amintirea veneticului. Așa, ca o spaimă nedeslușită, ca o prorocire neguroasă. După o vreme îl uitase. Acum... Acum simțea cum teama i se strecura șerpește în inimă.

— Smaragda!

— Gheorghică! Doamne! Da' știu că m-ai speriat!

Pitit după un tufiș de leandri roz-albi – floarea dragă a Brâncoveanului dimpreună cu zambila și bujorul – țâșnise pe neașteptate și o cuprinsese pe la spate. Începu a-i săruta năvalnic fruntea, obrajii, coșitele.

¹ Un soi de popice.

— Credeam că nu mai vine prânzul! Moșnegește umblă ornicul când tu ești departe.

— Și mie, Gheorghită, mi-i tare anevoie, oftă Smaragda. Îmi vine a crede că aste zece zile, pân-o poposi Sân' Petru și în București, m-or răpune...

Pășeau pe cărarea umbrită de castani înfloriți, care ducea spre vechiul chioșc, acum lepădat izbeliștii. Îl năpădiseră iedera și roze cățărătoare, sălbăticitte. Domnul nu se îndura însă a-l nimici, zidurile acelea vârfuite de o cruce dezmierdându-i inima cu tainice și dulci aduceri aminte. În anii mulți de însoțire cu Marica Doamna, Vodă nu prea cercetase iatace străine. Dintâi, trebile domniei îi măcinau vremea, moară harnică, de-al doilea, Doamna, temătoare din fire, pâdea cu patru părechi de ochi drumurile mării sale, avea iscoade și aflători pretutindeni. Și-apoi nici Brâncoveanu nu se dovedise a fi din stirpea bidiviilor. Osândea de pildă aprig desfătările nelegiuite ale Rigăi Soare, chibzuind că pilda ticăloasă a Bourbonului nu poate duce decât la desfrânarea dregătorilor, curtenilor, a prostimii. O Evropă întregă clevetise despre răpirea ticăloasă a Louisiei de Lavallière din Sfântă mănăstire unde se osândise singură spre a-și căi păcatele, despre năzbâtiile săvârșite de dragul acelei mademoașele de Fontanges, despre puterea dobândită de marchiza de Montespan asupra lui Ludovic.

Și totuși... De câte ori își amintea de Casandra, muierea medelnicerului Neagoe, inima lui Vodă lăcrima. Pe atunci Stanca, cel dintâi prunc, abia pășea aninată de poalele malcăi. Doamna Marica nu fusese chipeșă nici la tinerețe crudă. Însoțirea o poruncise însă tată-său. Era fata lui Antonie Vodă și aducea zestre de împărătiță... Casandra, ceasuri de neasemuită dulceață! Doar ce o zărise la sărbătoarea Sânzienelor și inima lui Vodă îmbobocise trandafir flacăra. Se aflau multe femei chipeșe în Cetatea de Scaun a Valahiei! Țunțurlii, iutate în sânge și cu privirea codată, mugur de April ca a vornicesei Ileana Dumșa, zgâtâi salcă tânără, cu oaste de draci în făptură – de-ajuns a o zări pe Catincuța Balșului – ori trupuri de zeiță precum al Elencuței Sturdza, adevărată Diană, năzdrăvana isprăvilor vânătorești.

De răpus îl răpusese însă Casandra lui Neagoe, căci împlinea toate dorurile de tinerețe ale Brâncoveanului. Măria sa iubea muierea sfiicioasă și

feciorelnică, cu glas blând și căutătură smerită, ce nu cată niciodată cu dinadinsul. Când Vodă o îmbrățișase dintâia oară în chioșcul cu roze, simțise aromă de livadă în floare. Iar miresmele – cireș, și zarzăr, și cais, și măr înveșmântați mireasă – amețeau, purtându-ți cugetul, întreaga făptură în grădini de poveste.

Când o întâlnește pentru cea din urmă oară, luna aprinsese candelabre albe în castanii ce străjuiau cărăruia. Casandra plângea.

— Cerule, că anevoie îmi va fi! De ce oare nenorocul îmi ține urma, câine în lanț?!

— Cerul le-a hotărât pe toate cele, rostise Brâncoveanul fără credință.

— Cerul! Dacă Cerul a statornicit dragostea pe pământ – căci el e începutul, și sfârșitul, și înțelesul a tot ce se petrece –, de ce o îngăduie cu atâta zgârcenie? Când m-am însoțit cu Neagoe, mi s-a fost deslușit că aceasta mi-i menirea! De a-mi dărui inima, spre a fericii sfetnic de seamă al domniei. Acuma, vorba vine dimpotrivă: spre a fericii domnia, poruncă fără întors e să mă lepăd de inimă.

Măria sa suspinase, negăsind cuvinte să i le pună de-a curmezișul. Unde nu-i soartă cu noroc, nu mai încapă tocmeală. Doamna Marica, prin iscoade, aflase că potecuța înflorită ducea de la Vodă spre inimioara Casandrei. Apoi știuse să apese: prin socri, prin unchi – de-ajuns o singură căutătură de-a stolnicului spre a vâri în spaime rele chiar și pe Mamon – prin tată-său, Antonie Vodă din Popești, carele la moartea lui mai avea, slavă Domnului, de slobozit în sipelele Maricăi... Vodă coborâse fruntea și se supusese...

— Gheorghită! șopti Smaragda, desprinzându-și anevoie buzele de gura boierului. Am o spaimă...

Tânărul, carele trăia de aproape un an doar nădejdi și făgăduieli de fericire, își simți inima tresăltând. Cercă a surăde, strângând-o tare în brațe.

— Ce ți s-a năzărit?

— De-ar fi năzăreală! Iaca, numai ce am vorbit cu Ancuța... Mi-a știricit că Vodă și Doamna Marica mi-au hotărât însoțire cu cneazul Belgradului, acel Alexandru...

— O fi priceput strâmb domnița, zise Gheorghîță. De ce te-ar asupri cu asemenea năpastă tocmai pe tine? Îți sunt nași, iar pe bunică-ta, de-i vine și vară, Doamna Marica o ține lângă inimă, prietenă prea dragă.

Smaragda râse cu tristețe.

— Gheorghîță, Gheorghîță! Ești dintre ceia care socot că vrerea lor și soarta se țin de mână! Tu socoți că măriile lor mă asupresc cununându-mă cu cel cneaz, dar ei chibzuiesc că, dimpotrivă, mă înalță... Serbia, dreptu-i, e pașalâc, dar soața cneazului tot cea dintâi doamnă a țării rămâne.

Sfredel necruțător străpunse făptura boierului. O cercetă cu spaimă:

— Și tu socoți tot astfel?

— Nu, Gheorghîță. Eu te iubesc.

Filipescu o cuprinse năvalnic în brațe. Hohoti – Smaragda nu știa dacă plânge, râde, e fericit sau jelește – printre sărutări:

— Să știi că mă iau la trântă cu Satana și de tine tot nu mă lepăd!

— Taci, oftă înspăimântată Smaragda, asemenea vorbe nu se rostesc, aducând singure amar și nenorocire.

— Ba eu, spuse mânios boierul, de parcă ar fi zărit primejdia, colea, la un întins de mână, o strig cerului, oamenilor, lui Brâncoveanu. Și cu ade-vărat strigă: A mea fi-va Smaragda! A mea... A mea...!

Soliman, păunul crăiesc, săltă un ochi vinețiu și slobozi țipăt cu zeflema:

— Oare?

Filipescu cel tânăr nu-i răspunse, căci buzele lui, lipite de ale Smaragdei, nu căutau vorbe...

— De-amu, gătește-te de nuntă, boierule, rosti cu tâlc Chirică tufind, spre a se găsi în treabă, perinile stăpânului.

Ioniță Fărcășan sări de pe sofa, cu ochii și gura holbate de spaimă.

— Te-ai smintit, gămane? Asemenea vorbe nici în șagă să nu mai rostești.

Se împlinise abia anul de când se prăpădise Fathma, harăpoaica din Stambul, iar boierul, binecuvântându-l pe Allah că se învrednicise să-și întoarcă la turmă oaia rătăcită în așternut de ghiaur, jurase în nouăzeci și

noua de biserici, la nouăzeci și nouă de icoane, că încălțările domniei sale nu vor mai juca sârba Isaiei.

— Că năvalnic ești, stăpâne, se minună Chirică. Nu de nunta domniei tale îi vorba.

— Da' a cui, prostovane?

Trecuse prin spaimă mare și degetele încă tremurând risipeau tutunul, fără a nimeri găvanul lulelei. I-o îndesă sluga care scăpără și amnarul.

— Adă și-o cupă de rachiu, bobleticule, găfâi Ioniță, lăsându-se iară între perini. Și, de-acum înainte, chibzuiește-ți bine vorbele, căci tot din inimă prăbușită în izmene s-a sfârșit și bietul tata.

Sluga, carele știa că boier Zaharia își lepădase potcoavele după un zaiafet năprasnic de nouă zile, gândi că ținerea de minte a Fărcășanului îi de tot trândavă și cercă s-o hâțâne.

— Chibzuiesc că ai uitat, stăpâne... Boier Zaharia și-a lepădat suspinul în crâșma lui Jupan Leiba din Copăceni, căci doar dimpreună ne-am dus să-l luăm...

— Pliscul! i-o reteză Ioniță mânios.

— ...iar ovreiul, rezemat de slugerul Limbă-Dulce, Păun, vornicul Jumătate și ceilalți tovarăși de petrecere, se juruia pe balabustă și cei opt plozi că doar în cea din urmă zi deșertase ca la o vadră de tămâioasă.

— I-ascultă, Chirică! Poftești a-ți cetlui gura cu gârbaciul? Cutezi a-mi obijdui părintele? Boier Zaharia un fluieră-n bute? Iacă ce se cheamă a-ți dezmierda sluga...

Chirică lăsă nasul în pământ și mormăi:

— De-acuma, dacă nu-ți sunt pe plac, n-ai decât a mă alunga din bățatură. Cu sila eu nu mă anin nici de poala, nici de vatra domniei tale.

— Ia te uită! făcu gămanul oleacă mai domolit. Cum te țucsuiești, cum ți se face de ducă. Decât taifet de fiece dată, „oi pleca!“, mai bine o singură dată „plec!“

Chirică însă o ținea tot pe a lui. Știa că boierului îi era drag și, de cum i se prăpădisese muierea, îi trimisese vorbă să se întoarcă vânțeș la curțile dumnealui. Trebuie deslușit că hărăpoaica și Chirică se aflau în mare vrăjmășie și, doar la o săptămână după nunta Fărcășanului, prostovanul

se lepădase de slujbă, neîngăduind ca venetica să-l asupraască, hrănindu-l cu merindeață păgână și rachiu de la cișmea.

— La o adică, își urmă Chirică litania, eu mi-s târgovăț slobod și, mulțumesc cerului, am oleacă de gospodărie ce-mi îngăduie trai cinstit și îndestulat. Și nu o dată mă cearcă dorul de acareturile mele pe care, din drag pentru domnia ta, le-am lepădat în bătaia vântului.

— Ci încetează a prohodi și adă vinarsul cela, rosti boierul dosindu-și zâmbetul.

Adevărat, sluga se afla târgovăț cu oarecare stare, având casă trainică, de piatră, în mahalaua Radului Vodă, o felie de livadă și prăvălioară cu dever, de care grijea un văr de mâna stângă a neghiobului. Zestraș fusese boier Zaharia care-l ținea pe nătâng lângă inimă. Târgul zvonea însă că miluiala și dragul boierului cel bătrân au tâlc și pricini, carele tâlc și pricini se puteau cerceta cândva în ochii și polcuța Saftei, mama lui Chirică. Iar acestea, întăreau oamenii, nu-s doar zvon și prepuială, căci de-ajuns era să alătorezi nătângul cuconului Ioniță. Jurai că-s zămisliti într-o sâmbătă: amândoi burduhănoși, rezemați pe picioare scurte, de rățișoară, gămani, pilaci și bezmetici.

— De care vinars poștește domnia ta? De la Pireu?

Vorbele le rostea tot posac, vrând a dovedi că nu-i trecuse mohoreala, iar boierul să ia aminte când cuteza a muștra un gospodar slobod.

Ioniță se strâmbă:

— Țț, căci prea-i de tot zăhăruit și-mi retează foamea. Fiind înainte de prânzul cel bun, gândesc să ne ațâțăm pântecelul c-o țucsuială de măr.

— Ba eu n-oi cuteza să mă desfăț cu udăturică boierească, se dezmierdă sluga, și m-oi mulțumi c-o vutcă din cea de prună.

Conu Ioniță începu să rădă. Nu se afla butălcă în toată hurdubaia Fărcășanului și, har Domnului, gemeau pivnița și cămarile, pe care Chirică să n-o fi cercetat. Mânie îi stârnea doar aceea că sluga nu-și turna în cupă, ci pupa clondirul, trebușoară ce silnicea amarnic pofta Fărcășanului.

După ce sorbi de trei ori din păhărușul de argint – convenit e a dărui o înghițitură și Tatălui, și Fiului, și Sfântului Duh – boierul își împleti

degetele peste pântecul gogonat, gătindu-se să asculte cu desfătare cleve-teala slugii.

– Ziceai de nuntă...

— Chiar așa, stăpâne, făcu Chirică trecându-și limba peste buzele ude de holercă.

De la crivatul stăpânului și până la blidarul cu vutci – patru pași măsu-rați – se răzgândise și își umpluse un pocal cu vutcă franțeză de mărar, Île de France.

Fărășanu, ros de nerăbdare, întrebă dintr-odată, deși știa că slugii îi place să povestească pe îndelete și mărunțel:

— Cine-s mirii, bre?

— Smaragda cuconului Cerchez și...

— Aha! îi curmă vorba Ioniță. Ți-a știricit-o pesemne Stan, sluga Cerchezilor. Știu că vă aveți bine...

Chirică căscă dintâi ochii, apoi se burzului:

— Tot mă gândesc, stăpâne, ce și-o fi cășunat astăzi pe mine, nevrednicul, căci de dimineață mă ții în mustări și ocară...

— Mă, tu ai bolunzit! Cine te-a ocărât acum?

— Chiar domnia ta, prepuind că eu, târgovaț slobod și de neam ales din Mahalaua Radului Vodă, aș putea fi tovarăș cu un țărănoi ca Stan. Și mai află că eu la casele domniei tale nu mă aflu slugă precum plugarul de Machidon al logofătului Andronic, ci sfetnic, și amintește-ți câte povețe înțelepțești ți-am dăruit, fără gând de răsplată.

Boierul se răsturnă pe spate, prăpădindu-se de răs.

— Bată-te mântuirea, Chirică! Nici mucalitălăcurile boscarilor de prin iarmaroace nu mă desfată mai vârtos decât incurile tale. Și cu simbria cum rămâne?

— Aceea, săltă Chirică nasul, îi dăruiala pe care domnia ta mi-o vâri cu de-a sila în buzunări. Când clucerului Negoiescu i-ai îndreptat de Crăciun bidiviul cela persienesc, fost-a oare cu gând de lefușoară?

Ioniță, înecat de răs, se făcuse vânăt. Simțindu-i slăbiciunea, sluga lepă-dase de la o vreme orice smerenie și cuteza a-și cățara ifosele printre nouri și luceferi. A se alătura el – cupet cu stare de mijloc, fecior zămislit pe

tăpșan de ghiocci de o Saftă, găinăriță ififlie – clucerului Negoiescu, unul dintre marii căftăniți ai Valahiei, cu străbuni în divanul lui Vodă Mircea, și al lui Mihai, și al lui Matei era o neobrăzare fără seamăn.

— Iacă, pozna aceasta oi povosit-o clucerului. Știu că se va veseli strașnic.

— Geaba cercetez după pricină de veselire, căci n-o dibui.

— Atâta grijește, rosti Ioniță, răsuflând greu, ca asemenea gânduri să nu le slobozi dinaintea fețelor luminate. Boierii noștri au sânge năvalnic și junghere sprintene ce nu cercetează mult unde nimeresc.

— Iacă, rosti Chirică, încă o pricină de a mă lepăda de gospodăria domniei tale și a-mi despica potecă spre căscioara mea din Radu Vodă. Doar o rugăciune îți îndrept, ca taina ce ți-am încredințat-o s-o păstrezi în sipețel bine lăcățuit.

Ioniță se prăpădea de râs:

— Ce taină, măi bezmeticule? Că se însoțesc Smaragda vornicului Cerchez cu Gheorghită al Filipescului? O știe și ultima libarcă din târg că se țin dragi. A rămas doar ca străjerii lui Vodă s-o trâmbițeze pe uliți.

De astă dată, dumnealui, Chirică, simți că i-a venit rândul a se proțâpi în vârful Ceahlăului. Răse pe săturate, veselindu-se strașnic:

— Domnia ta, izbuti să îngaime printre sughituri, cunoști doar ce știri-cește băneasa Brăiloiu, cea lepădată de amândouă urechile, ori zvonesc moșnegele, tăifăsuind dinaintea porților, cu ligheanul de mazăre în poale.

Boier Fărcășan gândi că sluga a început a se obrăznicii de-a binelea. Prea însă își simțea, în cea dimineață, cugetul imprimăvărat, vesel ciocărlie spre a înnoada sfădălie.

— Ia te uită! Da' tu, bre Chirică, de unde-ți rostuiești vestite de soi? Bărbia slugii se umflă chișcă de pește ortoman.

— Apăi, stăpâne, îngăduie a-ți spune că nu se află mulți care să mi se poată asemui. M-a greșit maica cu tărățuță doldora de înțelepciune, nas de ogar crăiesc și căutătură străpungătoare. Numai ce mă holbez o dată la creștin, și-mi sloboade tot ce are pe cuget, ba până și ibovnicii străbunică-sii.

Spre dovadă, își căscă ochii ațintindu-l neguros pe boier, apoi, spre a-și apăsa spusele, mai scoase și un răget.

Ioniță se lăsă pe spatele sofalei și-și descinse brâul, pentru a lăsa răsului potecă slobodă. Se înecă și-i făcu semn slugii să-i înzdrăvenească suflarea cu pumni zdraveni în spinare.

— Zi, așa faci tu...

— Chiar așa! Mai adaugă domnia ta că, la acest belșug de însușiri, am și glagore diplomatice, după cum zice dumnealui, logofătul Andronic. Cunosc firea omului și, la o adică, îi cunosc politichia, știu cum să-l sucesc. De aceea iscoadele de soi nu-mi lipsesc, aflu încă de la Sântă Mărie ceea ce domnia ta cunoaște abia în postul Crăciunului.

— Și ce-ai aflat acum?

Chirică tăcu câteva clipe, stârnind nerăbdarea Fărcășanului. Coborî glasul, cercetând spre ferestrele perdeluite cu muselină și mușcate sângerii.

— Însoțirea Cerchezoaicei cea mititică nu cu Gheorghită al Filipescului îi hotărâtă, ci...

Ioniță se săltă în capul oaselor, clipind mărunțel:

— Ci? Vorbește, creștine!

— Cu venetic de soi, cneazul sârbesc. Așa! Ca să știi domnia ta și să te mai veselești și de-aci încolo pe seama unui târgovăț cinstit și care doar la mulțămirea și bunul stăpânului veghează.

În inima boierului încolți spaima:

— Încredințat ești, prostănăule, că aceasta nu-i doar vorbă în vânt?

— Ca de soarele care piaptănă acum grădina.

— Cum ai dobândit asemenea veste?

Chirică, fălos ca un pașă și folosindu-se de uluiala boierului, își răsturnă în cupă tot clondirul de mastică.

— E de-ajuns a mărturisi domniei tale că mă aflu bine cu jupâneasa Laleli, de la curtea Cerchezilor.

Azvârli căutătură nimicoitoare: „Ca să vadă domnia ta cine mi-s eu, târgovățul slobod din mahalaua Radului, și ce prieteșuguri de soi am dobândit!...”

— Mă, tu ești capiu și țucsuiеști din zori. Nu se află în tot târgul jupâneasă Laleli, și cu niciun chip în bătătura vornicului Cerchez.